

آبونه شرائطی

داخلی ، خارجی هریر ایچون
سنه لکی (۲۵۰) ، آلتی آیلقی
(۱۳۰) غروشدور.

[نسخه سی ۵ غروش ،
سنه لکی ۵۲ نسخه در .]

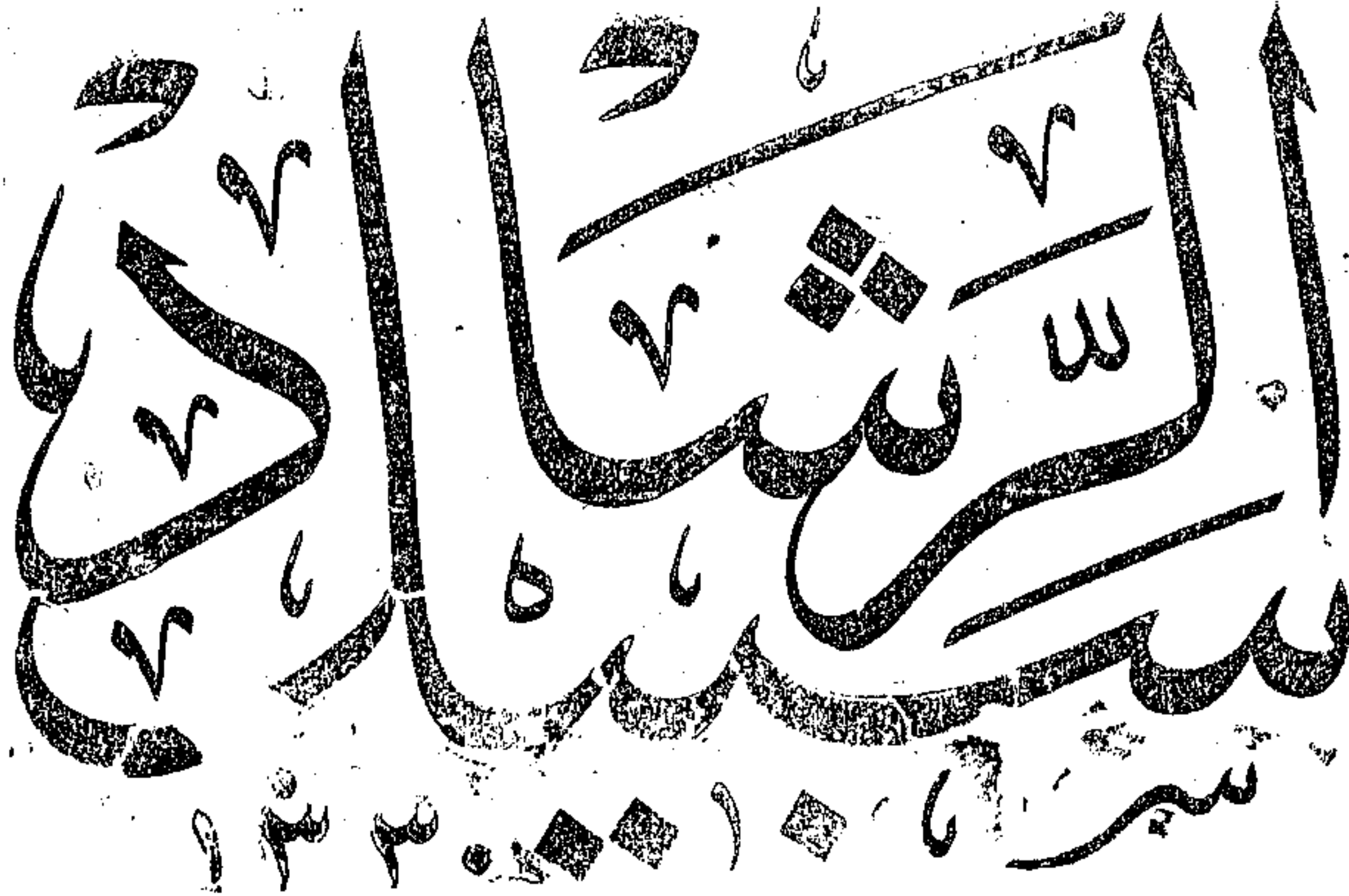
اداره خانه

باب عالی جاده سنه دائره مخصوصه

اخطارات

آبونه بدلی پشیندر

مسلكه موافق آثار مع الممنونیه
قبول اولنور . درج ایستلین
یازیلر اعاده اولونماز .

دینی ، فلسفی ، علمی ، ادبی هفته لقی مجموعه اسلامیه در

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

باش محرر
محمد عا کف

صاحب و مدیر مسئول
اشرف ادیب

اتبهون اهد کم سبیل الرشاد

عدد : ۳۸۰

۲۳ صفر ۱۳۳۷

پنجشنبه

۲۸ تشرین ثانی ۱۳۳۴

جلد ۱۵

اسلاما لاشمق

— ۳ —

(مؤلفی: برنس سمیر ملیم یاشا)

دیندن بری اسلامک اعتقادیاتی، اخلاقیاتی، اجتماعیاتی، سیاسیاتی نهدن عبارت اولدیغنی ایضاح ایتدک. شیعی ده بونلرک اقوام اسلامییه طرفدن ناصیل تفسیر اولنوب نه یولده تطبیق ایدلایکنی؛ بناءً علیه اسلامک اصل اولان حالیه بوگونکی حالنی مقایسه ایدرک قیمت حقیقه سنک نه اولدیغنی کورمک ایجاب ایدیور.

اسلامک ظهوری انناسنده اسکی دنیا بر انحطاط کلی ایچنده ایدی. اونک ایچون، مسلمانلنی قبول ایدنلرک اویله بر طاقم یا کلیش تلقیری واردی که بونلر اوزون عصرلردن بری وجودیتلرینه حاکم اولدیغنی جهنله روحلرنده یک قوتلی بر صورتده کوکشمشدی.

بواقوامک نظرند دین خونخوار، انتقامه حریص، هوسانه محکوم بر الوهیتک تهر و غضبندن تور تولق ایچون اوقونان باصه قالب بر طاقم اوراد ایله ایفاسی معتاد بر بیغین مراسمک هیئت مجموعه سندن باشقه برشی دکلدی.

اخلاق حقنده کی تلقیری ده دین حقنده کی تلقیلرندن یک طبیی اوله رق چیه حق نتیجه نک عینی ایدی.

اجتماعیانه عائد اولان تلقیلرینه کانجه، بوده جمعیت بشریه یی آنحق ظلم ایدنلرله اوظلمی چکنلردن؛ برده چته لر، آغالر، کوله لر صورتنده آیریلش مخلوقلردن متشکل کورمکدن باشقه درلوسنه مساعد دکلدی.

اجتماعی تلقیلرندن تفرع ایدن سیاسی تلقیلری ایسه مستبدانه و یک ناقص ایدی.

اسلامی قبول ایدن اقوامک بینلری بویکی دینه کیردکدن صوکره غریب بر هرج و مرج ایچنده قالدی. چونکه عقائد و تلقیات اسلامییه ایله قبل الاسلام اولان او هام و خرافات، کذلک اسلامک حر اندیشلکی و مسامحه کارلغیه طبان طبانہ ضد اولان استبداد و تعصب هپ بر آریه کلشدی. قفالر اسلامک اوامر و تعالیمیه اسلامدن اول مرعی. الاحکام بولان بر طاقم عنعنلرک، ضالانلرک عادتاً خلیطه سی شکنده ایدی. و بواویله بر سور و تلقیات و احتساسات متضاده نک محصولی ایدی که بر قسمی یکی، دیگرلری اسکی دیندن دوغوب برنجیلری ایکنجیلرینه حاکم اولقله برابر بالمقابله اونلرک تأثیری آئنده بولونمقدن خالی قله مایوردی.

ایشته ایلک بطون اسلامییه نک حالت عقایه لری بو حر کرده ایدی. واقعا ایمانلری یک قوی و یک صمیمی ایدی؛ لیکن انسان بر ایکی کون طرفنده ماضیسیله بردها عاده مناسبت ایدمیه یک صورتده قطع رابطه ایدمیه چکنندن، بونلرک اخلاقی و اجتماعی مسلمانلقلری بالمجبوریه یک ناقص ایدی.

بخش ایتمکدن عبارتدر. قالدی که اعطا یرینه ائزال تعیرینک انتخاب و ترجیحی و اهب ذوالجلالک عظمت و جلالی؛ مکانک دکل، اقتدار و مکانک علویتنی احساس ایتدیرمک حکمتنه مبتنیدر. کرچه «وهو ممکم اینما کتتم» و «نحن اقرب الیه من جبل الورد» کی ظاهرأ تحیزی مفید اولان بعض آیات قرآنییه وارسده بونلرده مائی حقیقه لرنده مستعمل دکلردر.

قرآن کریم بعضاً «قلب» کلمه سی قوللانه رق بوندن عقل مراد ایتمکده ایسه ده مقصودی قلبک مقرر عقل اولدیغنی اثبات دکلدر. اساساً بو بحث علمای نفس آره سنده اوزون اوزادی اختلافاته باعث اولمشدر. بو طرز استعمالنده قرآن عادت عربیه اتباع ایتمشدر. عرب، عقل، قوت، شجاعت و اقدام کی قوائک محل تودیعنی بیان ایتک ایچون قلبی ذکر ایدرلر. نته کم غلظت و خشونت، قسوت کی طبیعتلرک مرکز تجلیسی ده کبد (جگر) در یرلر.

«یپی علینا ولان یپی علی احد لنحن اغلظ اکباداً من الابل» هر طرفدن بزم حائزه آغلانیور، بز ایسه کسه یه آغلانیورز. طوغریسی اکباد (جگرلر) مزدوه جکرندن دها قاتی ایشا، مختلف امتلرده اسکیدن یکی به توارث ایشا، اسلافدن اخلافه

دور اولش بر طاقم سوزلر واردر که اونلری امتک عالملری ده جاهلاری کی قوللانیلر. و واقعه مطابقیدر، دکلدر، عقل سلیم قبول ایدرمی ایتزمی؛ دییه هیچ دوشونمز لر. دوشوندکلری ساده اوسوزلرک عرف و اصطلاحه مطابق اوله رق افاده ایدم جکلری معنای کنایی در.

مثلاً انکلیزلرک، برایشه فوق العاده اهمیت عطف ایدن کسه حقنده be put more heart in it تعیرلری بوجه دندر که حرفیاً ترجمه سی شودر: «اویشه دها زیاده قلب قویدی، کذلک برنی فوق العاده سومن کسه حقنده he loved hune fram the bottom of hes heart یرلر که «اونی قلبک دیندن سودی» دیمکدر.

خلاصه هر لسانده بو طرزده برچوق تعیرات کنائییه واردر که کرک عالم کرک جاهل بتون اهل لسان اونلری قوللانیلرده هیچ بروقت معانی حقیقه لرینی نظر دفته آلازلر. اقعه درجه مطابقلرینی تدقیق ایتکی، یا خود عائد اولدیغنی قلرده مقرر اولان قواعد علمیه محکمه وورمفی خاطرلرندن بیله کچیرمزلر.

بو بیده یی اساساً نظر اعتباره آاندقندن صکره تفسیر کتابلرنده عقلک مقرینی بیان صند، او ترددلی سوزلر، بو بحث ایتدیمز آیتلرله امثالنی دلیل کوسارمزلر اکثر مفسرین طرفندن عقلک مقری اولدیغنه دائر ویریلن حکملر بر فکر سلیم محصولی دکلردر.

عبدالعزیز چاوش

مترجمی: محمدوکت

او چوروملرینه یو وارلانه رق آله بیلدیکنه قوشمقده اولان زمانک آرقه سنده قالدی . وعصر لر کجکجه دها اوزاقلره دوشدی .

مسلمانلغک روحنه طیان طبانه ضد اولان قومیت ، دینی ، اوزرینه موضعی بر سجه تمعاسی اورمق صورتیه طبیعتدن چقارهرق ، افساد ایدرک اسلام بین المللاتنی اضمحلاله اوغراندی .

اخلاق اسلامیة مسلمان اقوامک هر برینه خاص اولان سجهیه کوره دکیشدی طوردی ؛ حال بوکه او اخلاقک علت غائییه سی بوتون بو قومیتلری مرکز خیر و حقیقتده برلشدیر مکدن باشقه برشی دکلدی . اخلاق اسلامیة اوزرینه استناد ایدن اجتماعیات اسلامیة دخی اونک قدر بوزوله رق اوله بر شکل آلدی که : مسلمان اقوامک هر بری ، ناقص بر صورتده آکلامش اولدقلری اساسات اسلامیة نک بر برینه قاریشما سندن ، موضعی یا خود ملی عادانک زمان زمان تأثیرنی کویستر . مسندن متولد آیری بر حالت اجتماعیه صاحب کسیدلی .

آرتیق مسلمانلرک اخلاق و اجتماعاتی اسلامی اولمقدن زیاده ایران ، هندی ، ترکی ، یا خود عربی اولدی و وحدت الهیه مبدأ اسلامیسنک ناصیه پاکنه شائیه اشراک ایله آرز چوق کیرلش بر تمغا اورولدی .

علمی ، یا خود اخلاقی هر هانکی بر حقیقت ملیشمک ایچون مطلقا کندیسنک شخصیتدن ، بر طرفه تمایلدن میرا اولان جهانشمول ماهیتنی غائب ایتیه محکوم اولدیفنی کبی اخلاق اسلامیة ده بو عاقبت اوغرادی ؛ مسلمانلغی قبول ایدن اقوامک نزوعی (atvique) ضاللتلری ، ارثی خرافلری آره سنده ماهیت نجییه سنی غائب ایتدی کیتدی .

ایشته مسلمان اقوامک تکمل اسلامیلری قبل الاسلام اولان ماضیلرینک نتیجه تأثیرنی اوله رق بو صورتله توقفه اوغرادی ده زمان کجکجه ده اکمل اسلاملاشه جقلرینه بالعکس لایق قطع اسلامدن اوزاقلاشدیله . مسلمانلغک ظهورینی اوقدر آرز فاهله ایله تعقیب ایدن مدنیت اسلامیة نک ایچون بو قدر سرعته فساد اوغرادیفنی ونهایت بوتون مسلمان اقوامی سفلتک بودر که سنده بولوندیران بر انحطاط کلی به ناصیل اولوب ده انقلاب ایلدیکنی ایضاح ایچون یوقاریدن بری سرد ایدیان سوزلر کافیدر .

آرتیق اقوام اسلامیة نک نه صورتله مسلمانلقدن چیققلرینی ، بوکون ایچنده بولندقلری حال انحطاط ناصیل کندیلرینی قایدردقلرینی تفصیله بواثرک قادروسی مساعد دکلدی . ذاتاً بو وظیفه عالم اسلامک مورخلرینه عاندر . فی الحقیقه اقوام اسلامیة دن هر برینک ناصیل اولوب ده کندی ایله کندی اضمحلاله هبیت ویردیکنی بزه بر تفصیل بیلدیرمک تاریخه دوشر برایشدر . بناء علیه بز موضوعم ایچون اتحاد ایتش اولدیغمز مقیاس داخنده اولق اوزره یالکیز تورکلرک ناصیل مسلمانلقدن اوزاقلاشدلرینی تدقیقه چالیشمقکه اکتفا ایده جکیز .

عنائلی تورکلری مادی ، معنوی بر چوق فضائل ایله مفعور

مع مافیه ، نه درجه ده غیر مکمل اولورسه اولسون ، مسلمانلقلری کندیلرینک کوزل بر مدنیت اسلامیة وجوده کتیره جک درجه ده ترقی و تکمل ایتلرینه مساعد بولونمق صورتیه اوزمانه قدر طانیدقلری حیاتک یک فوقنده بر حیاته مظهریتلرینی تأمینه کافی کلدی .

آنحجق ، حالک بو مرکزده اولسنه و فیض اسلامک تأثیریه بو اقوام آره سنده ترقی ایدن حریت و مسامحه کارلق روحنک زمانه کوره یک یوکسک بولسنه رغماً دین نامه سوز سوبله مک ، دینی تعلیم و تفسیر ایتک احتیاجی ، آره دن چوق کچمکسزین ، بر نوع روحانیلک ، وجوده کتیردی که بونوزادک موجودیتی تعلیم ایتمکده اولدیفنی دینک دکل ، آنحجق اودینی تطبیق ایدنلرک طرز تفکرلری سایه سنده ایدی .

مع مافیه تعلیم ایتمکده اولدیفنی دینک روحنه مخالف اولوب بالذات محیطدن طوغان بورو حانیلکده او قدر مسامحه کارلق ، او درجه لرده حریت پرورلک و ارایدی که ادیان سائرده کی روحانی هیئتلرک تعصیله ، طرفگیرلیکیله ، فکر انحصاریله یک غریب بر تضاد تشکیل ایدیوردی .

آنحجق روح و حقائق اسلامک ایجابی قدر نفوذ ایده مدیکی اخلاقی یا خود دینی ماهیتده کی مؤسساتک کافه سنده تعصب و تحکم فکرینی تأییده ساعی آرز چوق بر طرفگیرلک بولونماق ممکن اولمیدیفندن روح و اساسات اسلام ایله کافی درجه ده مجهز اولمایان بو روحانیلک ده مرور زمان ایله حریت پرورلکینی ، مسامحه کارلغنی غائب ایتدی . ادیان سائرده کی روحانی هیئتلرک سیئه تماسیله کیتدجه اونلرک تأثیرنی آلتنده قالمیه ، کیتدجه بوزولمایه ، کیتدجه اونلر بکزه مهیه باشلادی ؛ نهایت اونلر کی بوده اقوام اسلامیة نک وجدانلری اوزرنده اعمال نفوذ ایتک ، کندیلرینی تمایله تحکم آلتنده بولندیرمق ، الحاصل وجدان اسلامی بی تشکیل ایتیه صرف کندیسنه خاص بر حق کی تاقی ایلک طریقتی طوتدی .

اونلر کی بوده تفوق مطلقنی تأمین و تحکیم ایچون کندینه خاص براسقولاستیک وجوده کتیردی که ، ادیان سائرده نک بزم دینزدن چوق فرقی اولاسنه رغماً ، بر چوق نقطه لرده ، اونلرده کی اسقولاستیکی خاطر لایققدن کری قالمادی .

یالکیز شونی ده علاوه ایتک ایجاب ایدر که رؤسای حکومت دینک خادملری و حامیلاری اولق حیثیتیه اسلامی بر روحانیت ، اسلامی براسقولاستیک وجوده کلسنه یک مؤثر بر صورتده مدار اولدیله . ایشه بو روحانیلکک تأثیریه درکه وجدانلر حقائق اسلامیة دن لایق قطع اوزاقلاشوب بر طرفدن کندی ماضیلرینک ، دیگر طرفدن ادیان سائرده نک ضاللتلری ایچنده پویان اولدیله . قبول اسلام ایدنلر دینک کندیلرینه تأمین ایلدیکی فیضلرک ، سعادتلرک قسم اعظمی آرتیق غائب ایتدیله .

آرتیق فرد قوای عقلیه و معنویه سنی سر بستجه اعمال و تطبیق ایده میهرک حریتنی الدن قاچیردی ؛ کیت کیده جهل و استبداد

بر قوم اوله برار قبل الاسلام اولان مدنیتلری بک آز متری ایدی. اونک ایچون اسلامی قبول ایتدیکلری زمان، بویکی دینک مبدألرینی تطبیق خصوصنده، اسلامدن اول مدنیتلری دهسا زیاده ایلریده بولان، بناء علیه اومدنیتک تأثیر مضری آلتنده قالمقدن قورتوله میان دیگر اقوامک کافه سندن زیاده موفقیت کوستر دیلر.

ایمدی مسلمانلانی قبول ایدن اقوام آرمسده اسلامک مبدألرینی الک ای آکلایوب الک کوزل بر صورتده تطبیق ایدن تورکار اولدی. وبوموفقیت کندیلرینک معظم بر سلطنت وجوده کتیروب مقصد اسلامه دیگر قومیتلرک هپسندن زیاده خدمت ایتلرینی تسهیل ایتدی تورکار حکومتلرینی حکومات منقرضه انقاضیه قوردیلر و شرقی روما ایمپراطورلغک مرکز حکومتی کندیلرینه پایتخت اتخاذا ایتدیلر. لکن کندی قلمرو حکومتلری ایچنده اقلیتده بولندقلری ایچون هم صوک درجهده غیر متجانس اولان بویکی محیطک، همده ایران و عرب اقلیملرینک تأثیری آلتنده قالدیلر. بناء علیه بولنده هیچ فرقنه وارمقسزین مسلمانلقدن اوزا قلاشمه یه باشلایه رقیق نهایت اوبرلری کی انحطاطه دوشدیلر. یالکنز استقلالارینی محافظه ایده بیلمک خصوصنده اوته کیلردن آیریلدیلر.

واقعا آوروپا ایله تاسلرندمه اولجه دوشمش بولندقلری اوبوشوقلقدن سیکینوب اویانمق ایستدیلر، انجیق عظمت ماضیه لرینی وجوده کتیرن قوتک اسلام اولدیغنی اونوتاراق اوماضینک غریبن کله جکینی ظن ایتدیلر.

سلامتی اوجکه بولمش اولدقلری طرفده، یعنی اسلامک اخلاقده، اجتماعیاتنده، سیاسیاتنده آرایه جقلری برده غریک کیلرده بوله جقلرینه ذاهب اولدیلر.

بر طرفدن آوروپالی اقوامک شوکت ورفاهی، دیگر طرفدن آرمده تأسس ایدن اختلاطک کوندن کونه ترقیسی سببیه کرک حکومتی کرک افکار مانی سوق واداره ایدناریمز شوکا قانع اولدیلرکه: سقوط حاضر دن یوکسلمک وبوصورتله مملکتی اضمحلال محققدن قورتارمق ایچون توسل ایدیه جک یکانه چاره اقوام غریبه یی تقلید ایتمکدن، تعبیر دیگرله اونلرک بوتون مبدألرینی، بوتون تلقیلرینی قبول ایدرک کندیمز ککیلرینی اونوتمقدن عبارتدر.

حال بوکه بزم بوتون مؤسسائمز صرف اسلامی مبدألریمزله اسلامی تلقیلریمزدن طوغمش اولدیضدن بونلرک یرینه مبادی و تلقیات غریبه اوزرینه قوردولمش یکی بر طاقم مؤسسملر اقامه ایده بیلمک ایچون اسکیلرینک حال انحطاطه دوشمش بولنسدن استفاده ایتدیلر.

دیمک اولیورکه بومؤسسملرک اصلاحی یا خود تعدیلی جهته کیدلیدی ده یکیدن وجوده کتیرلمسی، ایجاد ایدلمسی ترجیح اولوندی. ایشته بوصورتله درکه شریعت کرسیلرله مدرسه لری، یعنی ایکیمی ده بر جوق عصرلر یاشامش و سلطنت عثمانیه نک عظمت و شوکتی تأمین ایتمش اولان محاکم عدالتله مؤسسات علم و معرفتی اصلاح چاره.

لرینی آرایه جق یرده بو زوالیلری بولندقلری وضعیت الیمه ایچنده بر اقبور دیلر.

آنجیق، کندیسینی اداره ایدنلردن ده عقللی، ده قدر شناس اولان خلقتک مربوط بولندیغنی بو مؤسسملری صرف او رابطلردن چکیندیکلری ایچون بوس بوتون قالدیره مادیلرده اونلرک یانی باشنه یپ یکی طرزده محکمملر، مکتبلر اقامه ایتدیلرکه فرانسز محکمملرله فرانسز مکتبلرندن باصمه قالب آلمش اولمسندن طولانی محیط ایله اصلا مناسبتی یوقدی، مملکتیمزه بالذات فرانسه قدر یا بانجی ایدی. صوک عصر طرفنده بوقیلدن اوله رقیق وجوده کتیرمک ایسته نیان بوتون یکیلرکلی بوراده صایمق لزومسز بر کلفتدر. یالکنز شوقدر سویله لمکه: بونلرک هپسنگ اوزرنده بزم تلقیاتیمزه، بزم مبدألریمزه قارشى درین بر خصوصت روحک بوتون نظاسهراقی انطباق ایتمش بولونیوردی.

ایشته تجدد وصفی ویریلن بویکیلرک عصرلردن بری تأسس ایتمش عقائدی، افکارى، تلقیاتی، غنائی، حسیاتی، اخلاقى خراب ایتمکدن؛ سوزک قیصه سی، مملکتی هر کون بر صورتله آنا ر مشومهنی کورمکده اولدیغمز تام بر فوضای معنوی یه طوغری سوزو کله مکدن باشقه بر شیئه یارامادی.

غرب مدنیتک تأثیریه حصوله کلوب زمانمزه «عثمانی رونسال» نسی = انتباه عثمانی، عنوانیه توصیف ایدلمکده اولان بویکمنجی «اسلامدن اوزا قلاشمق» حقیقتده اولیه نوعی شخصنه منحصر بر دوره اختلالدرکه بالذات مملکت، کندیسینی اداره ایتمکده اونلرک افراطاته، اوهام و خیالاته میقتد تصوراته قارشى متصل حرب ایدرک اونلری اعتداله، حکمت و بصیرته دعوت ایلیمکده در ا.

واقعا هیچ نظیری کورولمین بو غیر طبیعیک، هانکی ماهیتده اولورسه اولسون، هر دوریه اختلالک بهمه حال تولید ایده جکی عکس العملی شیمدی یه قدر تأخیره موفق اولمشسده بونی الی الابد منع ایده میه جکدر.

چاره یوق، برون کله جکدرکه حقائق اسلامیه مسلمانله قارشى کلن ضلالتلره بردفعه ده غلبه چاله جقده، حکمداری بر یوزنده کی مسلمانلرک خلیفه سی بولنان، بومملکت بردفعه ده اقوام اسلامیه نک باشنه کچه جک، اونلری سمت سعاده طوغری سوق ایده جکدر.

تورکارک اسلامدن اوزا قلاشمیلرینه یالکنز مدنیت غریبه نک تأثیر معنویسنی سبب تلقی ایلک بویوک بر خطاسادر. چونکه خریستیان حکومتلرک بزه قارشى بسلدیکلری درین و پایدار کینکده اونسبتده تأثیری اولمشدر.

اودورده کی رجال حکومتمیز صاندیلرکه: مملکتیه مؤسسات غریبه تقلیدلرینی و برابرنده آوروپالیلرک تلقیلرینی، مبدألرینی کتیریورمکه آوروپا حکومتلرینک محبتلرینی جلب ایده جکدرده بوصورتله اسکی خصوصتلرینی تحقیقه، اسکی خودکاملقلرینی تعدیله، وفق اوله جقلر.

دیمک که عینی قومیت منسوب افراد آرمسندہ کی مناسبات نقطہ نظرندن جنایت عدایدیله جک بر حرکت مختلف قومیتلر آرمسندہ کی مناسبات موضوع بحث اولنجه فضیلت تلقی ایدیله جک !
طبیعی، بویله بر مبدأده کی اخلاق و منطق هیچ بر زمان مسلمانجه دوشونن بر قفای منون ایدہ من .

مدنیت حاضرہ نك بوتون روحنی ، بوتون مایهتی آکلامق ایچون شو جهان حربی ایقاع ایدن اسبابی خاطر لاق، عصریمزده کی مدنی اقوامک بر برلری محو ایچون قولاندقاری وسائط تخریبی کوز اوکنه کتیرمک ، کوستردکری ، او شیمدی به قدر ایشیدیلده مش ، وحشی ، شدتی دوشونمک کافیدر .

درت سندن بری ایچنده بولوندیغمز بوقورقونج صحنه تماشا بزه بک نادر بولور بر طلاقله آکلانیورکه : ملی خودکاملق مبدئنه استناد ایتمکه مباحی بولنان مدنیت حاضرہ اک مدھش بر وحشتک اک یکی و اک مضر شکلندن باشقه بر شی دکادر . او طلاق بزه بیلدیریورکه : بومدنیت فوق العاده تکمل ایتش بر صنعتک محصول بی نظیریدر ؛ بوضعت انسانلره شیمدی به قدر بیانمہین بر مکملیتک بوتون وسائطی احضار ایتشددرکه او سایه ده اک ابتدائی حسلریخی تسکینه ، اک مضر تمایللریخی تطمینہ موفق اولدقدن باشقه بوحسیات و تمایلاتی مافوق التصور بدرجہ و واردیریورلر .

یکرمہی عصرک اک مدنی مملکتلرنده شودرت جهنمی سنہ ایچنده کچن وقایع بزه شبه به محل قالمایه جق صورتده کوستریورکه : کندیسنی تمیل ایدن ملتله مدنیت حاضرہ نك تأمین ایتدیکی سعادت قنون و ضایعجه مادونلرنده بولنان اقوامک فلا کتندن باشقه برشیته استناد ایتهمکده در . بناءً علیه بوسعادت آنجق شکلی ، شمائی دیکشدرمش بر فلا کتندرکه کندی مغفل مسعودیتلرینه کندیلریخی اینآندیرمق ایچون انسانلره نه کی شیلر احضار ایتشمه هپسنی یاقق ، بیقماق ، خراب ایتک صورتیله یوزنده کی نقابی آتہرق اولدینی کی کورونمشدر . دیمک ، اولجه اولنری سفاهتله ، اسرافلر ایچنده افساد ایتشدی . شیمدی ده آچلقدن ، سفالتدن اولدیریورلر .

لکن ، ضربدن کلن بوقومیت جریانک ایچمزدہ کی طرفدارلری اودرجه عمای بصیرتہ طوتولمشلرکه : اوکلرنده بوقدر بلیغ وقعه لر ، بوقدر قطعی حقیقتلر وارکن یه بومدنیتی اک یوکسک برغایه انسانی اولق اوزره قبول ایدیله جک مرتبه لرده یوکسکتمه به چالیشیورلر ! بونلر هرشیته رغماً کندیلریخی شوکاقتاعه موفق اولیورلرکه : مدنیت انسانیہ مدنیت حاضرہ نك مدار تمایزی اولان طبیعتدن ، روحدن ، مقصوددن باشقه روح و مشربده برمدنیتی ابدیاً کورمه جکدر .

کویا بومدنیتدن اول باشقه مدنیتلر کله مش ، کویا بوندن صوکرده باشقه مدنیتلر کله جک ؛ یاخود شیمدیکی ایله اولکیرلر آرمسندہ بوقدر بویوک فرقلر اولدینی حالده صوکرده دن کله جکلرله بونک آرمسندہ هیچ فرق بولونمایه جق !

ایشته بوطن اوزرینه مملکتی اسلامدن اوزاقلاشدیرمق مجبوریته قطعیه سنده بولندقلرینه قانع اولدیلر .

شو ساعتده ناصیل اولمش ده تورکه کندیسنی ماضی اسلامیسنه باغلایان رابطہ لردن قسم اعظمی قیرمش ؛ ناصیل اولمش ده غایه سعادتنه هر زمان کتندن زیاده اوزاقده قالمش بولونیورده بونی خلاصه سویلده .

کورولیورکه بز برنجی دفعه سنده اقوام شرقیه نك تأثیریه اسلامدن اوزاقلاشمش ایدک ؛ ایکنجی دفعه سنده ایسه اقوام غربیه نك تأثیریه اوزاقلاشمش اولدق .

آنجق بو صوکره کنه وقیله بر خاتمہ چکیلده جک اولورسه بزم ایچون بک مهلاک اوله جق . زیرا بو دفعه کی تباعدیتز حقائق اسلامیه نك انکاری و برلرینه اوله بر طاقیم نظریه لک ، فرضیه لک اقامه یله اولیورکه بونلر جماعات غربیه نك تکملنه تبعیتله طوغیورلر ، دیکشورلر ، اولیورلر ؛ بناءً علیه موجودیتلری تعقیب ایتدکری تکملک سیری کی آیدر .

اولجه بو مملکت ایسته میهرک ، بیلیمهرک ، حتی کوچی یتدیکی قدر فضله اسلاملاشمه به چالیشهرق اسلامدن اوزاقلاشیوری . بوکون ایسه بیلهرک ، کمال تهالکله ایسته میهرک ، هر درلو واسطه به مراجعت ایدرک اسلامدن اوزاقلاشیور .

اولجه بزلر سقوط ملیمیزی حقائق اسلامیه بی دها بی آکلایوب دها بی تطبیق ایدهمدیکمزه ، یعنی شخصی قابلیتسز لکمزه عطف ایدیوردق . بوکون ایسه اونی کندی قصورلریمزه ، اهلالریمزه دکل ، دینمک بزی باغلامده اولدینی مبدألک ، اساسلرک نقصاننه عطف ایدیورلر .

شولشریح ایتش اولدیغمز غایه اسلام ، قومیت مبدئنک فکرلری تسخیر ایتدیکی عصر حاضرده ، البته برچوق معارضله تصادف ایتمکدن کری قالمایه جقدر . ذاتاً خیلی زماندن بریدرکه مسلمانلرک بر چوغی اسلامی قومیتک اک بویوک دشمنی ، قومیتی ایسه سعادت بشریه نك اک معظم مبدأی تلقی ایدرک دینلرینه هجوم ایدیورلر .

آنجق ، بوکونکی اسلام عالمده موجود یکی قناعتلرک قسم اعظمی کی قومیتہ عائد اولان بو قناعتده قصورلی بر تدقیق ، خطالی بر محاکمه محسولیدر .

فکر قومیتہ عائد اولان خطا عصریمزک اک مدنی اقوامی طرفندن بک صیتی ، بک انحصار پرور ، بک متعصب ، بک خودکام بر قومیت تعقیب ایدلایکنی دلائیلله کورمکدن ایلری کلیور . اوت بومشاهده سطحی فکرلری شو نتیجه بی استخراجه سوق ایدیورکه :

اقوامک مسعود و مرفه اولملری ایچون خودکاملقلریخی ، تعصبلریخی ، غصب و تحکمه اولان فطری تمایللریخی تکمل ایتدیرمک ؛ لکن ، جمعیت نامنه تکمل ایتدیرمک ، یوقسه جمعیتدن بر جزء اولان فردده بالعکس بو حسیاتی ازیمک ایجاب ایدر .

برائیکیز ریاضیه سی ، بر آلمان هیئتی ، بر فرانسیز کیمیا سی اوله مازسه
آیری آیری تورک ، عرب ، عجم ، یاخود هند مسلمانانی ده اوله ماز.
آنحوق فنی و تجربی حقیقتلرک عالمشمول طبیعتی ، ناصیل ، هیئت
مجموعه سی عرفان بشری تمثیل ایدن فنی اولقله برابر ملی بر طاقم
حرث و وجوده کتیریورسه ؛ اسلامی حقیقتلرک جهانشمول سجه سی ده
هیئت مجموعه سی اخلاق و اجتماعات اسلامیته نعلی اولان اخلاق ،
اجتماعی ، بونکه برابر ملی بر طاقم حرث ابداع ایدر . مع مافیه
هر نه قدر بو حقیقتلرک وطنی یوقسه ده تجلیلری تفسیر و تطبیق
ایدلمکده بولندقلری محیطه تابعدر .

ایمدی تشکیلات اجتماعی جهانک مکمل طرزی جمعیت بشریه یی
ملت اعتباریه تصنیف ایتکدن عبارت بولندینی قبول ایدیلنجه
اسلامی حقیقتلرک اک پارلاق بر صورتده تظاهر ایتسنه واک ای بر
یولده تطبیق اولنسنه مساعد یکانه محیطکده ملتله آیرلش جمعیت
بشریه دن باشقه سی اولماق طبیعیدر .

کذلک ملت اساسی اوزرینه متشکل بر جمعیت تکمیلی کنیدیسی
وجوده کتیرن فردک تکملنه وابسته بولنق نه قدر بدیهی ایسه
اسلامک تکمیل فردی یی آراقمده اولسی ده عینله اوله در .

ایمدی او فرد ؛ ترک ، عرب ، عجم ، یاخود هند ملیتلرندن برینه
منسوب ایسه کنیدی تعاضد ملیسنه حریص اولدینی قدر اسلام تعاضد
بین المللیسنه ده حریص اولق صورتیه ای بر ترک ، ای بر عرب ،
ای بر عجم ، ای بر هندی اوله جق ؛ زیرا بو ایکی تعاضدن برینک
دیگری ایچون طبیعی بر متمم اولدینی بیله جک .

بشمزه خاتمه ویرمک ایچون شونی ده علاوه ایدلم که : اسلام
انسانی بشر آرمه سنده موجود عرق و منشأ تفاوتی قبول ایتمه مکله
انسانی عرقه باغلی بر عنصر دکل ، اجتماعی ، سیاسی بر عنصر تلقی
ایتدیکنی اثبات ایلش اولیور .

بناءً علیه فردی بر عامل اجتماعی و سیاسی تلقی ایتک قومیتی
ایسته مک واونی قبوله اجبار ایتک دیمکدر ؛ زیرا قومیت یکدیگرینه
قایناشه بیلن بر طاقم عناصر اجتماعی و سیاسیته نعلی برلشمسی ؛ یعنی
اوزون مدتله برآرده یاشامش ، عینی لسان ایله قونوشور ، مشترک
حسیات و افکاره صاحب ، کنیدیلرینه مخصوص بر صنعت ، بر ادبیات
وجوده کتیرمش ، الحاصل دیگر بشر کومه لرندن تمایزلرینه مدار
اوله جق اخلاقی و روحانی بر حرث ابداع ایتش فردلرک اتحادندن باشقه
برشی دکدر .

او حالده اسلامی مبدلری ملتی انکار ایدیور ، حتی قوتدن
دوشور و یور ، طرزنده تفسیره هیچ بر صورتده امکان یوقدر .

اونک هجوم ایتدیکی بو کونکی قومیتک ضلاللری ، خرافه لری ،
تعصبی ، خودکامغیدر . چونکه یکانه مقصودی انسانلرک حقیقی
کورملرینه حائل اولان پرده او هام وظنونی ابدیاً یرتمقدردر .

بزه کلنجه ، اونلرک بو خصوصیه کی قناعتلرینه اشتراک ایتک
شویله طورسون ، بز بوجهان حربنده بالعکس غریبه بو کونکی
معناسیله موجود ملت جریانتک صوک اختلاجلری کورمکده یز .
بز اوله ظن ایدیورزکه : بوندن ده عالمشمول ماهیتده حقیقتلرله
دها انسانی صنفدن بر طاقم حسیات هم عرق نظریه سنه عائد خرافه
لری ، هم ملت خودکاملغی ده ویره رک یرلرینه کنیدیسی قائم اوله جق ؛
مدنی اقوامک بو کونکی تعصبلی دهافضله بر مساحه ، خودکاملقلری
دها زیاده بر علو جناب ، متقابل کینلری ، مشترک رقابتلری ده دها
چوق بر محبت و تعاضد ایله تخفف ایدم جکدر .

کذلک مدنیت حاضرده طرفندن ایقاع ایدیلن بحران مدهشک
ختامه ایردیکی کون کرک فردلرک ، کرک ملتلرک روخنده ، فکرنده
کوکله شن ضلاللرک بوتون دائرة خساری تدقیق ایدیله جکده فلاکتک
ازاله سی ایچون چاره لر آرانیه جق ؛ افکار و حسیاتک دها فضله
بر عدالت ، دها زیاده بر فضیله طوغور و تکاملی سایه سنده بالعموم بشرک
سویه اخلاقیه سی یوکسله جک واونکله برلکده مدنیت حاضرده
تعالی ایله جکدر .

ایسته آنحوق سویه اخلاقیه سی قون و صنایعده کی سویه سی بولندینی
کون بومدنیت تکمیل ایتش ، موازنه سی بولش اولور . زیرا
برنجیسنک صوکره کندن یک دون بولنسندن عبارت اولان اک بویوک
قصورخی اوزمان اصلاح ایدم بیایر .

مع مافیه کرک معین بر محیطک محصول تاریخیسی اولق ، کرک
حیاتی بر حقیقت بولونق اعتباریه بو کونکی ملت جریانتک هر نه
صورتله اولسون مستقبل بین المللیته انقلاب ایدم جکنی تخیل ایتک
اک کولونج اولور . شبهه یوقدر که بویه برشیدن طولای آلمان فرانسیز
بکزه ممکدن ، فرانسیزده انکایز ، یاخود ایتالیا نه براولماقدن کری
قالمایه جقدردر .

بزم سویل دیکمز بین المللیت عینی جمعیه منسوب افراد آرمه سنده کی
روابط و مناسباتی تنظیم ایدن اخلاقی مبدلری مختلف ملتله آرمه سنده ده
آسیسه چالیشه رق بوضوکره کیلرک بیننده موجود مناسبتلری تعدیل
ایتکدن باشقه برشی پایمایه جقدردر . شو حالده تعاضد بین الملله خدمتیه
تعاضد ملی یی اکماله چالیشه جق ؛ زیرا برنجیسی اولقمیزین ایکنجیسنک
موجود یقنه امکان کورمه یه جکدر .

جمعیات بشریه نک اقوام حالده تصنیفی ناصیل فردک دها زیاده
تکملنی تسهیل ایدبورسه ، بو بین المللیتده هر قومک امکانک صوک
مرتبه سنه قدر تکملنه او صورتله خادم اوله جقدردر .

اسلام بین المللیتی ایسه زمانزده کی سوسیالیزمک جمعیات حاضرده
آرمه سنده تظاهر ایتدیرمکده اولدینی بین المللیتک عینیدر ؛ شو فرق
ایله که : برنجیسی اک مکمل واک نهائی شکلیدر .

بوتون حقائق فیه کی حقائق اسلامیته نکده وطنی یوقدر . ناصیل

بو کي خطا آلود تشنعاتك مستلزم اولايه چكي مضراتك بيك قات بدتريني باشمزه آجا جغمزه يقينمز وارد ر . برپيره ايچون يورغانمزي ياقغه بزطرفدار دكلز . اسكي قفاده اولمق ، اكر قفامز اي دوشونيورسه عيب دكلدر . بالعكس هيچ بر احتياج و ضرورت يوقكن قومشويه باقهرق هر كون آلامود بر قيافته كيرمك ، يكي شكل وقيافتك بزه اويغون كلوب كله ديكني حسابيه قائمقسنزين محضا يكي قفالي ، منور فكري عنوانلرني احراز ايچون هر كون برينه تقليد ايتمك مايغونلق دكلسه بيله مايغون اشتغاليلقدر .

بركره دوشونه لم كه ملل واقوامي سرمنزل سعاده ايريشديره چك اك متين ، اك امين شكل حكومتي ، تقليد ايتمك ايسته ديكمز اقوامك حكماصي صورت قطعيده تعين ايدم بيلمشرميدر ؟ خير . واقعا بو كونكي اقوام متمدنه هب ته او قراسيدن ده موقراسي به طوغري كينمشردر . بو سير انقلابادن غايه ، دائما ظالملا مظلوملا عديدي آزالتمق اولديني حالده بوكا هانكي دورده وهانكي ديارده موفوق اولاي بيلمشردر ؟ رفاه وسعادت اقوام هيچ شبهه يوقدر كه شكل حكومته دكل ، راعيلره رعيه نك تربيه و اخلاقه تابمدر . بويه اولنجه اك طوغرو شكل حكومتك هانكي سي اولديني علوم اجتماعيه نك - براهين قطعيه سيله ديميم . چونكه بو محالدر - تجارب مقنعه سيله تعين و تقرر ايتدكجه « عصرك موداسنه موافق » بولما ديفكز قياقمزه كيمسه نك برشي ديمكه حقي يوقدر .

برده اوروپاده ديني دولتن تفريقه باعث اولمش بر جوق سوائق اجتماعيه ومثلا كليساتك وجودي ايله كليسا تشكيلاتنه داخل اولان رهبانك سوء استعمالاتي كبي اسباب وارد ر كه بونلرك بزه وجودي اولديني كبي اونوع تشكيلاتك ملتك صيرتنه يوكله ديك بار مظالمي تخل بيله ايدمه يز . عيني رجته ي بري برينه بكمزه مين امراض اجتماعيه تطبيق ايتمك هر حالده متخصص بر طيب اجتماعيك كاري اولماسه كر كدر .

بيليورم ، احمد امين يكي يوقدر مهلك بر علاجي توصيه ايتمكه سوق ايدن شي نشأت و تحصيل اعتباريله اقوام غير مسلمه حقتده زياده معلوماتدار اولديني حالده شرقك وبا خصوص اهل اسلامك احوال اجتماعيلرني تدقيق وتقبه وقت بولامامش اولما ليدر . احمد امين بك ايكنجي مقاله سنده : « ... ومؤسسات دينيه ي صرف ديني ، اخلاقي واجتماعي ايشلاره اوغراشه حق بر قوت حاله قويمغه مقتدر دماغلر بوانسه يدي ... » سوزندن آكلاشيلور كه دين اسلامي بو كونكي خرسنيانلق كبي بردين ظن ايديور . چونكه وظائف دينيه ي دينه - يعني بزم تعبير مرجه عقيده يه - ، اخلاقه وينه اخلاقه راجع اولاجق اجتماعي وظيفه لره يعني مواساته حصر ايديور . في الواقع نصرانيتده « ته او قراسي » تعبير ايتديكي دنويو تعاليم انبيادن هيچ برار قالمايوب انجيل ناميله الله كزن كتب مقدسه ده : « اللهه عايد اولاني اللهه ، قيصره عايد اولاني قيصره وير » حكمي ، ايله « صاغ

ايسته اومبدالر سابه سنده دركه انسانيت كونك برنده الك طوغرو ، اك مكمل بر قوميتك نه اولديني آكلايه جقدر . شو حالده اسلامي قوميته على الاطلاق مخالف كورمك وجودي تصور ايديله چك خطارك اك بويوكلر ننددر .

بزده دين و دولت

— اسلام غزته سندن —

« وقت » ك (صالح حاضرلني) عنواني آلتنده كي سلسله مقالات ومطالعاتي او قودم . وقوف ومعلوماتي اقران و امثاله غبطه بخش اولان كنچ ريقمزمك - كندى قولنجه - برانكلز دوستندن اقتباس ايتديكي افكارك طوغرولري بك چوق اولقله برابر بعض نقطه لرده و از جمله صالح ماصه سنه چاغريلاجغمز صيراده يكي بر توالته عرض اندام ايدمرك اوروپالي دوستلرمزه ، دشمنلرمزه شيرين كورونمك ايچون ياه جغمز اصلاحات عاجله نك باشنده دين ايله دولتي تفريق مادمه سني وضع ايتمك لزومنده كنديسنه متابعتده معذورز . بوكا « اسلام » ك ويرديكي مفصل جواب ، كافي ومعني اولقله برابر احمد امين بك ايله مساعدده كزله بنده كزده بر حسب حالده بولونمق ايترم .

هر شيدن اول على روايه نهايت بر آي صكره انعقاد ايدم چك صالح قونفرانسه قدر كچه چك بر مدت قصيره ايچنده كنچ متخصصمزمك كوكانجه كنديمزه چكي دوزن ويره بيله جكمزي هيچده ظن ايتم . بو قدر قيصره بر زمانده قيافت اجتماعيه مزي ديكشديرمك دكل آ ، ترزي به اصمارلايه جغمز بر قوستومي بيله الله ايتمك ممكن دكلدر . بويه بر تكليف ، شئون اجتماعيه شيولاننده كي بطايتي هر كس دن زياده بيلمك لازم كلن بر اجتماعيات متخصصي روحندن زياده - خالقك هيچده كنديلرني محتاج كورم دكاري فائده سز بر اصلاحي كنديلرينه جبراً قبول ايتديرمك ايچون - عايله قرازانامه سني كبر كدن مال قاچيريرجه سنه مجلس مبعوثانه كشسادندن بر كون اول توديع ايدنلرك روح عجولاني افشا ايديور . بزدن زياده كنديلري بيليرلركه اقوامك مؤسسات اجتماعيه واداريه لري وبا خصوص دينلري - نه قدر قوي اولورسه اولسون - بش اون كيشي نك « ديكشسون ! » ديمه سيله ديكشمز . احمد امين بك ، اوروپاليلرك : « روسيه انقراضندن صوكره دين و دولتي تفريق ايتمين يكانه دولت توركيادر . بو عدم تفريق توركلرك عصري دولت فكريني هضم ايدم دكلرينه و حالا بك اسكي بر قفا ايله يشادقلرينه اك قوي بر برهاندر ، ديه جكلرندن قورقيور . حالبوكه بزم بويه بر سوزدن پروامز يوقدر . چونكه (دين) ي (دولت) دن تفريق ايتمكه اوروپاليلر طرفندن حقمزده سرد ايديله چك